

Motion till riksdagen

1989/90:A715

av Filip Fridolfsson m.fl. (m, fp, c)

Negativ föreningsrätt

Ingen ifrågasätter i dag den självklara rätten att fritt organisera sig på arbetsmarknaden.

Denna rätt är skyddad i grundlagen och för arbetsmarknaden också infogad i 7 § Medbestämmandelagen. Enligt denna paragraf ges "rätt för arbetsgivare och arbetstagare att tillhöra arbetsgivare- eller arbetstagareorganisation att utnyttja medlemskapet och verka för organisationen eller för att sådan bildas".

Någon motsvarande rätt att stå utanför en arbetsmarknadsorganisation finns inte inskriven i lag trots att en sådan rätt i en demokratisk stat bör vara lika självklar.

Frågan om ett skydd också för den negativa föreningsrätten behandlades av nya arbetsrättskommittén som trots flera års arbete inte kom fram till att en negativ föreningsrätt skulle införas. Kommittén drog slutsatsen att en sådan lag, som skulle utsträckas att omfatta även arbetssökande, i sak blir en fråga om man skall lagstifta mot s.k. organisationsklausuler, dvs. förbehåll i kollektivavtal om att en arbetsgivare åtar sig att endast anställa arbetskraft som tillhör en viss organisation.

Så kan naturligtvis bli fallet. Vi menar emellertid att den enskildes rätt att fritt välja om vederbörande vill ansluta sig till en ideell organisation eller ej måste överordnas arbetsmarknadens parter möjligheter att utestänga arbetsgivare/arbetstagare från att erhålla arbete enbart på grund av att vederbörande inte är medlem i en avtalslutande organisation.

Behovet av en negativ föreningsrätt har tidigare illustrerats med att en av de största organisationerna på arbetsmarknaden, Landsorganisationen, tillämpar ett system som i princip omöjliggör medlems utträde. Behovet av en negativ föreningsrätt har därtill förstärkts genom några fackliga organisationers försök och beslut att teckna kollektiva försäkringar för samtliga medlemmar utanför det kollektivavtalsreglerade området.

Vissertligen har LO fattat beslut med innebörden att rätten till utträde i fortsättningen skall vara ovillkorlig. Genom bristfällig lagstiftning är det emellertid fortfarande möjligt att vägra medlem i facklig organisation utträde. Något intresse från arbetsmarknadens parter att lösa dessa problem torde inte heller finnas utan det enda skyddet för den enskilde individen är att lagstifta om införandet av en negativ föreningsrätt. Frågan om den negativa föreningsrätten är emellertid inte unik för Sverige utan engagerar ar-

betstagare i hela Europa. För EG-staternas del kommer den med största sannolikhet att få sin lösning i EG:s aviserade sociala stadga, Social Charter. I stadgans 11:e paragraf föreslås allas rätt att tillhöra en fackförening eller att inte göra det garanterad.

Någon ny utredning för att bereda frågan behöver inte tillsättas för att utreda denna självklara rätt att i en demokratisk stat stå utanför en förening.

Det bör därför ankomma på regeringen att utarbeta ett förslag till negativ föreningsrätt.

Mot. 1989/90
A715

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om negativ föreningsrätt.

Stockholm den 19 januari 1990

Filip Fridolfsson (m)

Stig Bertilsson (m)

Rolf Clarkson (m)

Bengt Rosén (fp)

Britta Bjelle (fp)

Ivar Franzén (c)

Charlotte Cederschiöld (m)

Bengt Harding Olson (fp)

Siw Persson (fp)

Ylva Annerstedt (fp)